

Začetki partizanske sanitete

Zdravniki in zdravniško osebje so med II. svetovno vojno imeli svojo organizacijo OF, ki se je imenovala Zdravniški matični odbor (ZMO). Ta je razpletel široko mrežo odborov OF, ki so bili v vseh večjih bolnicah zdravstvenih domovih in socialnih uradih. To je omogočalo redno dostavljanje frontne literature, obveščanje, oddajanje mesečnih denarnih prispevkov in sanitetnega materiala, ki je bil najprej shranjen v treh zbirnih skladiščih, iz katerih so ga pošiljali partizanskim enotam na terenu.

Material je bil že v Ljubljani sistematično urejen. Izdelano je bilo 200 ročnih apotek, ki so jih že jeseni leta 1941 odposlali na teren. Poleg tega so zbrali kompletne inštrumentarije za operacije na terenu.

Operiranje ranjencev in ilegalcev je bilo organizirano na štirih mestih, v bolnicah. Tu so opravljali operacije in najpotrebnejše zdravljenje, na kar so ranjence odpeljali v ilegalna stanovanja, kjer so jih zdravili tako, da so jih

redno obiskovali za to določeni in v OF povezani zdravniki.

Dr. Bogdan Breclj piše, da so morali ZMO zaradi vedno težjega prevoza ranjencev v Ljubljano kmalu formirati ekipe, ki jih je pošiljal v okolico na mesta, kjer so se skrivali ranjenci. Ekipo je sestavljala navadno zdravnik – kirurg z enim pomočnikom.

Take operacije so bile v kmečkih hišah, na skednjih, v ordinacijah zdravnikov, večkrat pa tudi na prostem.

ZMO je dobival redna obvestila o naših ujetnikih, ki so bili prepejani iz zaporov v bolniški jetniški oddelek splošne bolnice z nalogo, da organizira njihov pobeg.

V ta namen je bilo potrebno izdelati točne načrte. Z najzanesljivejšimi osebami so vedno znova spreminjali način pobega. Delo, ki ga je opravljal prvi zdravniški matični odbor OF je dejansko pomenilo hkrati pripravo za organizacijo partizanske sanitete.

Spomladi leta 1942 so odšli prvi zdravniki in partizanske enote. Na številnih tečajih so seznanjali laično članstvo z načeli prve pomoči v pogojih borbe in ti so tvorili poznejše vrste četnih in bataljonskih bolničarjev. Kljub številnim aretacijam okupatorju ni uspelo odkriti ilegalnih zdravniških organizacij v Ljubljani, katere jedro je junija 1943 s srednjim medicinskim kadrom in ogromno količino materiala vred ilegalno zapustilo Ljubljano in vstopilo v partizane.

LOJZE TRŠAN

PROGRAMSKO VOLILNA SEJA OBČINSKE ORGANIZACIJE ZZB NOV

Pomoč ostarelim borcem

Občinska organizacija ZZB NOV občine Ljubljana Center je imela 2. aprila programsko volilno skupščino v prostorih Magistrata. Predsednik Janez Učakar je poudaril, da je svet v globoki krizi in razdeljen. Borci, ki večinoma niso vključeni v gospodarsko življenje, težko vplivajo na gospodarsko stanje. Temu ni krivo le prekomerno zadolževanje, temveč tudi mnogokrat nezakazovani gospodarski kriminal.

Ni veliko primerov, da bi bili dobro delo in inovacije zelo dobro nagradjeni. Večajo se socialne razlike in tudi veliko borcev pada v najnižjo kategorijo, ko dobivajo socialne podpore. Predsednik je zastavil vprašanje o graditvi muzeja NOB v Ljubljani in poudaril, da bi bil to pravi spomenik borcem; po IX. korpusu in 31. diviziji, ki sta prodrli na skrajne konce slovenskega narodnega ozemlja

bi lahko poimenovali ulice in trge v Ljubljani.

Borčevska organizacija se bo v nadaljnjem obdobju prizadevala za razvoj zdravstvenega varstva in socialnega skrbstva, da bi poleg uradne oblike uvedli še pomoč na domu, za razvoj delegatskega sistema, zbiranje in obdelavo gradiva iz NOB, za razvoj revolucionarnih tradicij z natečajem in skrbi za čisto okolje. Te-

mu uvodu je sledila bogata razprava, ki je obravnavala raznovrstno dejavnost borcev.

Omenili so poskus novih pristopov pri reševanju socialne problematike, zlasti pomoč ostarelim in zelo bolnim. To pomoč bodo poskušale strokovne službe prenesti v KS, predvsem tako, da se bodo bolj povezale s socialnimi komisijami na terenu in obratno.

Na koncu so izvolili še novo vodstvo organizacije. Predsednik je Janez Učakar, podpredsednik sta ing. Sonja Lubej in Jaka Rozman. Sekretar je Anton Kovačič.

Toliko v informacijo. V naslednji številki pa bomo lahko o skupščini in dejavnosti občinske organizacije ZZB NOV širše poročali.

L. T.

ALI BO POSTAL PARTIZAN NARODNI DOM BREZDOMEČ?

Zeleni pas ali sporni Kolizej

Ni kaj, duhovi so razburkani kot že dolgo ne. Dejstvo, da se mora Partizan izseliti iz stavbe Narodnega doma oziroma narodne galerije, je tu. Nemogoče je, da bi zakladnica slovenske likovne umetnosti še naprej »skrivala« dragocene umetnine v neprimernih skladiščih in sploh delovala v utesjenih razmerah. Vprašanje, kam pa poslati Partizan, ostaja odprto. Člani društva so namreč proti temu, da bi vzeli za zamenjavo stari Kolizej, ki pa je trenutno edina kratkoročna rešitev.

Partizan deluje v Narodnem domu že sto let. Za seboj ima slavno sokolsko preteklost in zavidljiv povojni razvoj, ko so se v njem urili naši znameniti telovadci; med njimi Miro Cerar, dobitnik dveh olimpijskih medalj. V telovadnici je velika gneča. V njej so poleg Partizana še člani Aikido kluba, akrobatski smučarji SK Olimpije, učenci sosednje šole, dijaki srednje ekonomske in srednje zdravstvene šole. To kaže, kako bi si Partizan že davno moral najti večji in zračnejši dom.

»Nove prostore so nam obljubljali že takoj po vojni in nas tolažili z obljubami vse do danes. Pravzaprav smo bili pred dobrimi sedmimi leti že tik pred zdajci: zbrali smo denar, po natečaju izbrali že projekt za novi dom, a se je naglo vmešala stabilizacija in zaustavila naš korak,« je razložila predsednica Minca Pavšek.

Tako ni bilo z novim domom nič, pač pa so v mestu sprejeli načrt za obnovo Kolizeja, po katerem naj bi v tej nekdanji konjušnici iz avstroogrskih časov našel svojo telovadnico tudi Partizan.

»Jasno je, da se Partizan mora izseliti, kar pa seveda ne pomeni, da bo postavljen pred vrata. Kolizej je potrebno tako obnoviti, da bo novo telovadišče zares sodobno in primerno zamenjava,« je v imenu občine povedal Albin Vengust. »Načrtovalci so prepri-

čani, da se bo Kolizej dalo urediti takó, kot je treba. Seveda pa želimo, da se s Partizanom o vsem tem pogovorimo na podlagi argumentov in ne le na podlagi čustev in z že vnaprej odklonilnim odnosom.«

Člani Partizana imajo namreč veliko pripomb na račun stare zgradbe; da je v njej premalo prostora, da je telovadnica premajhna in neprimerna za igre z žogo, da je v Kolizeju premalo zračnosti, premalo svetlobe, da ni povezan z odprtim telovadiščem, da je vprašljivo sožitje z drugimi uporabniki Kolizeja. Vse to in še več so našli na izrednem zboru članstva in kategorično zahtevali novi dom. Tega naj bi postavili na letnem telovadišču, češ, da bi to stalo manj kot obnova starih nefunkcionalnih zidov. Rečeno je bilo tudi to, da gre za najbogatejšo občino v Slovenijo z najboljšimi objekti za telesno kulturo v Sloveniji, s čemer so hoteli poudariti, kako bi se vendarle moral najti denar za novi dom. A tu bi naleteli na zavarovani zeleni pas, kar bi najbrž ponovno razburilo duhove, čeprav to ne bi bila prva tovrstna kršitev, namreč pozidava zelenega pasu, v Ljubljani.

Nekateri trdijo, da bo Kolizej samo začasna rešitev. A kaj, ko takšnim začasnostim nihče več ne verjame; prevečkrat so začasne rešitve postale stalne. Pa še nekaj: z ureditvijo telovadnice bi Kolizeja še vedno povsem ne rešili in bi spet dobili le napol narejen izdelek. Kolizej pa je tako »vroč« in tako problematičen, da bi ga morali enkrat za vselej temeljito obnoviti, če bi hoteli, da bi bil v čast in ne v sramoto naši občini.

Če pod vsem tem potegnemo črto, postane zadeva še bolj zamotana in najbrž se bodo ob vprašanju Kolizej ali novi dom še lomila kopja.

A. A.

KS Josip Prašnikar

S sej predsedstva KK SZDL – Člani so sprejeli poročilo o rezultatih volitev. Udeležba volilcev v KS je bila 79 odstotna. Ocenili so, da volilni rezultati odražajo dejanske razmere in so relativno dobri. Nanje je gotovo vplivalo več dejavnikov: zaostren gospodarski položaj, podražitve tik pred volitvami, nizke pokojnine, razmere v socialno ogroženih družinah in podobno. Vzroke za slabšo volilno udeležbo kot pred štirimi leti gre iskati tudi v preslabem medsebojnem poznavanju, premalo odprtem delu organov SZDL in samoupravnih organov KS, dejstvu, da delegacije niso poročale občanom o svojem delu niti niso iskale usmeritev, premajhni vključenosti mlade generacije. Delegatska gradiva so bila pogosto preobširna in presplošna, delegacije pa so na konkretna življenjska vprašanja le stežka dobila zadovoljiv odgovor. Kljub temu so volitve potekale v prijetnem vzdušju, k čemur so prispevala tudi lepo okrašena volišča in vzorno delo volilnih odborov.

Novo izvoljene delegacije v KS Josip Prašnikar naj bi vodil: Erik Hofbauer in njegova namestnica Breda Aleš delegacijo v zbor KS skupščine občine; Božo Pleničar delegacijo SIS za kulturo; Pavle Vozlič delegacijo SIS za vzgojo in izobraževanje; Milan Šval delegacijo SIS za raziskovalno dejavnost; Jože Zagorc delegacijo SIS za telesno kulturo; Marija Zajec delegacijo SIS za zdravstvo; Dolores Zalar delegacijo SIS za otroško varstvo in socialno skrbstvo; Saša Skale in namestnik Vinko Perovšek delegacijo SIS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in zaposlovanje.

Konstitutivna seja delegacije za zbor KS – Opravljena je bila 20. marca, udeležili pa so se stari in novoizvoljeni delegati ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Podprli so predlog delegatov za zvezni zbor skupščine SFRJ in podrobno obravnavali gradivo za 2. sejo občinske kandidacijske konference, na katero so imenovali dva delegata.

Občni zbor DPM – Izvedli so ga 20. marca. Najprej so obravnavali in sprejeli delovno in finančno poročilo za preteklo leto, nato pa so se dogovorili, da bo letos njihovo delo usmerjeno predvsem v naslednje dejavnosti:

Organiziranje izletov v naravo (taborniki) in planinskih izletov – spoznavanje ljudskih glasbil; izdelava ročnih lutk in izvedba lutkovne igrice ob novoletnem srečanju; izleti v živalski vrt in na Grad; med poletnimi počitnicami plavanja, pozimi pa rekreacija na snegu.

Ugotovili so, da se občnega zbora niso udeležili povabljeni starši. Menijo, da je vzrok temu zaposlenost, utrujenost in nezanimanje staršev oziroma njihova bojazan, da bi jih vključili v aktivno delo DPM.

Konferenca delegacij komunalne skupnosti ljubljanskih občin – Sestala se je 1. aprila. Na njej so kritično obravnavali predlog programa te dejavnosti za leto 1986 in pravilnik o določanju prioritete vrstnega reda komunalnih investicij za srednjeročno obdobje. V KS Josip Prašnikar so enotnega mnenja, da je v komunalnih investicijah še vedno premalo upoštevan kriterij obremenjenosti posameznih krajevnih skupnosti z obiskovalci (npr. kje prej urediti pločnike).

Akcija za čisto in zeleno Ljubljano – Vse krajeane pozivamo, naj se tvorno in delovno vključijo v to akcijo, ki bo potekala 10., 11. in 12. aprila. Odstranimo navlako in poskrbimo za urejeno in prijetno okolje!

Prostorsko urejanje občine – Občinski komite za prostorsko urejanje je poslal karto dolgoročnega plana prostorskega urejanja občine Ljubljana Center (do leta 2000). Ogledate si jo lahko v prostorih KS.

SILVA ŠUC

KS Kolodvor

Volilna konferenca – Društvo upokojencev Ljubljana Kolodvor je imelo 27. marca volilno konferenco, na kateri so podali poročilo o delu društva za preteklo leto in okvirni program dela za tekoče leto, zaključni račun za leto 1985 in finančni načrt za leto 1986 ter poročilo odbora za samoupravni nadzor. Za naslednje mandatno obdobje so izvolili predsednika, namestnika predsednika, člana izvršnega odbora, odbora za samoupravni nadzor in tajnika društva.

Novo delegacije – 1. aprila (ne gre za šalo temveč zares) je bil prvi sestanek za konstituiranje osmih delegacij za SIS in sicer dveh združenih in šest posebnih delegacij.

Spremembe statuta – V prvi polovici marca je bila skupščina delegatov KS, ki je sprejela statutarni sklep, da se v KS namesto prejšnjih sedem posebnih in ene združene delegacije (za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, otroško varstvo in socialno skrbstvo in zaposlovanje) zdaj zaradi težavnosti dela delegatov ustanovi šest posebnih in dve združeni delegaciji (ena za SPIZ in zaposlovanje, druga pa za socialno skrbstvo in otroško varstvo). Po novem imajo sedaj vse delegacije po sedem delegatov, delegacija za zbor KS skupščine občine pa ima namesto prejšnjih 17 po statutarnem sklepu 15 delegatov.

Najboljši izdelki bodo nagradjeni – »40 let svobode – revolucija še traja – kje je naše in moje mesto v njej« je naziv akcije, ki je bila, ob povezavah s šolami in pobratenih občinah, še razširjena. Pisane, likovne in glasbene izdelke mladih v aprilu pa bodo ob proslavi v KS izdelki tudi razstavljeni. Najboljši izdelki bodo nagradjeni na centralni proslavi, ki bo v Cankarjevem domu.

Borci imajo dežurno službo – ZZB ima v KS vsak prvi ponedeljek v mesecu redne sestanke, vsak četrtek od 10. do 11. ure pa dežurno službo. Članov je 226, vendar se število iz leta v leto manjša. Glavna naloga ZZB je skrb za boine in osiabele z obiski na domu, denarno družbeno pomoč in podobno.

Merjenje krvnega pritiska – KS Kolodvor in KS Josip Prašnikar organizirata v sejni sobi KS Kolodvor brezplačno redno merjenje krvnega pritiska vsak drugi četrtek od 10. do 11. ure. V enem letu (razen v poletnih mesecih) kolikor akcija traja, so napolnili nekaj krajanov k zdravniku. Pred merjenjem niso vedeli, da imajo visok pritisk. Pripravo za merjenje ni mogoče kupiti, zato jo je dala v uporabo aktivistka krajevne organizacije RK, pritisk pa meri medicinska sestra, prav tako aktivistka RK Marija Zajec. Vsakokrat pride na meritve od 35 do 45 kandidatov. Vsakdo dobi svoj karton, v katerega redno vpisujejo podatke.

Za Rdeči križ 2460 kg papirja – Akcija zbiranja papirja je ob 2460 zbranih kilogramih zelo dobro uspela. Zahvala velja predvsem aktivistkam RK Kolodvor – Josip Prašnikar, mladim članom RK osnovne šole Tone Čufar ter vsem krajanom, ki so oddali papir. Ves denar, ki ga krajevna organizacija RK zbere od članarine, prostovoljnih prispevkov in zbiranjem papirja, ostane na tem terenu za socialno ogrožene. Zbranih 27 starih milijonov so tako nadvse koristno uporabili za novoletne obdaritve starejših občanov, otrok in občanov, ki živijo v domovih.

MILICA GOJANOVIC

KS Gradišče

Letna konferenca društva upokojencev – V torek, 25. marca, smo imeli letno konferenco. Kljub zelo slabemu vremenu so naši člani napolnili dvorano. Predsednik je v poročilu povedal, da šteje društvo danes 501 članov. Vendar s tem nismo zadovoljni, ker je v naši KS še veliko upokojencev, ki niso vključeni v društvo. Potrudili se bomo, da tudi te pridobimo v naše vrste. Iz poročil na konferenci je razvidno, da društvo resno dela, ima posebne sekcije: za šport in rekreacijo, šah in balinanje, petje, streljanje in socialno skrbstvo. V šahu in kegljanju so dosegli člani lepe uspehe. Tudi naš mešan pevski zbor je imel pretekla leta lepe uspehe in več nastopov. Danes se je zaradi boleznih članov in družinskih razmer zelo skrčil. Zato vabimo vse krajeane, ki imajo veselje in pogoje za petje, da se jim pridružijo. Prav tako vabimo strelce v strelsko sekcijo, da bi tudi ta zaživel. Društvo priredi vsako leto več izletov, za katere je veliko zanimanje. Izlete prirejamo v razne kraje, ki so znani po zgodovinskih dogodkih iz NOB in lepota naše dežele.

Program izletov društva upokojencev – 24. april – peš na Katarino; 8. maj – avtobusni izlet na Gorenjsko; 15. maj – peš na Rašico; 5. junij – peš na Polževo; 12. junij – avtobusni izlet na avstrijsko Koroško. Program izletov je članom na razpolago v društveni pisarni med uradnimi urami od 8. aprila dalje. Prosimo, da ga zainteresirani dvignejo čim prej.